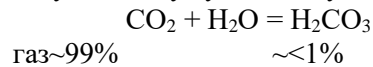
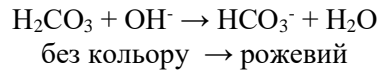

Визначення Карбон (IV) оксиду

Сутність та хімізм: CO₂ у воді існує у вільному та зв'язаному станах.

Визначити CO₂ можна титруванням проби води розчином лугу в присутності кислотного основного індикатора (фенолфталеїну, рН = 9, або тимолового синього, рН = 8). При цьому колір індикатора показує лужну реакцію раніше, ніж закінчується титрування загального CO₂. Це пов'язано з тим, що спочатку титрується зв'язаний CO₂, який існує у воді в незначній кількості (< 1%): ф-ф

Взаємодія H₂CO₃ з лугом зміщує рівновагу праворуч, але ця реакція як гетерогенна проходить повільно, тому рожевий колір розчину зникає не зразу, а через 0,5- 1 хв. Таке явище при титруванні спостерігається доти, доки весь вільний CO₂ не перетвориться у зв'язаний. Таким чином титрування вважається закінченим тоді, коли рожевий колір не зникає 30 сек.

Умови визначення:

Для полегшення фіксації кінця титрування пробу води титрують до кольору, який має розчин – «свідок» (200мл H₂O дист. + фосфатний буфер (KH₂PO₄ + (NH₄)₂PO₄ з рН = 8,34 + 4 кр. фенол-фталеїну.).

Пробу титрують до появи стійкого рожевого кольору протягом 3-30 сек.; оскільки CO₂ летка домішка, спочатку проводять грубе титрування для визначення приблизної кількості розчину титранту. При точному титруванні швидко додають майже весь знайдений об'єм лугу, потім по краплях титрують до кінцевої точки:

$$\text{мг/л CO}_2 = (\text{C}(\text{NaOH}) \cdot \text{V}(\text{NaOH}) \cdot \text{M}(1/\text{Z CO}_2) \cdot 1000) / \text{V}_{\text{пр.}}, 1/\text{Z} = 1$$

Наприкінці слід зробити висновок про вміст CO₂ в аналізованій пробі.

Тести для самоконтролю

1. У якому вигляді CO₂ існує у воді:

- а) у вільному – CO₂;
- б) у зв'язаному – H₂CO₃;
- в) у вільному (CO₂) та у зв'язаному (H₂CO₃).

2. CO₂ являє собою:

- а) кислотний оксид;
- б) лужний оксид;
- в) амфотерний оксид.

3. Вода містить:

- а) більшу частку вільного CO₂;
- б) більшу частку зв'язаного CO₂;
- в) рівні частки вільного та зв'язаного CO₂.

4. Титрантом для визначення CO₂ у воді є :

- а) розчин лугу;
- б) розчин кислоти;
- в) розчин йоду.

5. При додаванні перших крапель титранту з'являється рожеве забарвлення розчину в присутності фенолфталеїну. Це свідчить про те, що:

- а) титрування закінчено;
- б) відтитровано вільний CO₂;

в) відтитровано зв'язаний CO_2 .

6. Титрування в присутності ф/ф проводять доти, доки:

- а) з'явиться рожеве забарвлення розчину;
- б) рожеве забарвлення стійке 0,5 – 1хв.;
- в) рожеве забарвлення стійке 3хв.

7. Через те, що CO_2 леткий, потрібно:

- а) грубе титрування;
- б) точне титрування;
- в) грубе титрування та точне титрування.

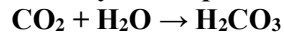
8. Титрування проводять:

- а) до слабо-рожевого забарвлення;
- б) до інтенсивно рожевого забарвлення;
- в) до забарвлення розчину – «свідка».

9. Розчин – «свідок» використовують:

- а) для підтримання лужного середовища;
- б) для правильної фіксації кінця титрування;
- в) для виключення втрати CO_2 як леткої речовини.

10. При титруванні проби води, яка вміщує CO_2 , рівновага

- а) зміщується праворуч;
- б) зміщується ліворуч;
- в) не зміщується.